քիթդ, մարտիկդ կամ հանգիստդ, ամաչացնող չը լինի. նա իրանից ոչինչ չի գործի.— փաստերը լաւ։

Ն-րաայր

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

«Кавказъ» լրագրի № 91 մէջ տպուեցաւ պաշտաւնական հաղորդութիւն այն անկարգութիւնների մասին, որոնք տպրիլի 14-ից պատահեցան Բաքու քաղաքում։ Այդ հաղորդութիւնը կազմուած է հաստատում է մեր քաղաքիցներից հաղորդած տեղեկութիւնները, որոնք տպուեցան «Մշակի» մէջ հուսս լրագրից մի օր առաջ։

—

«Порядокъ» լրագրին հաղորդում են որ Կիևի նահանգի մի քանի գիւղերում քրիստոնեաները սպառնում են կոտորել հրէաներին։

—

Թիֆլիսում հրատարակուող «Судебный Порядокъ» լրագրում տպուեցաւ Աւէլբասեր Սեկիկովի գրքի քննութիւնը։ Հաշխատանք գործի հետ ծանօթանալ մեր ընթերցողներին։

—

Մոսքուայի լրագրիները հաղորդում են որ ժողովրդական լուսաւորութեան մինիստր բարոն Նիկոլայ յայտնեց Կիևի հանրապետանին, որ կոտորում է հասատակ հանրապետանի խորհրդի այն վճիռը, որով ուսանողների տարեկան հաղորդութիւնները պիտի վերցուին և պատգանքին մինչև վերջնական հաղորդութիւնները։

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԿՈՆՖԵՐԵՆՑԻԱ

—

„Köln. Zeit.“ լրագրի Բերլինի թղթակիցը հաղորդում է հետեւեալը տպրիլի 21-ից։ Միջազգային կոնֆերենցիային վերջերում ուսաց ֆառատորութեան հեռագրի մասին տարածված լուրերը վիճելից ֆիզատորատանան ճանապարհով հաստատում են։ Մինչև այժմ կոնֆերենցիային մասնակցում հասար պատուիրեանները չեն հրաւիրած, միայն քաղաքական ձեւով այդ հարցը բնութագրում է։ Կոնֆերենցիայի նպատակը, ինչպես յայտնի է, քաղաքական ատրատանի իրաւունքի քննելն է։ Հաստատում են, որ Բուսատանը մտադիր չէ որ և է ճանապարհով ատրմանափոխել օտար պատուիրեանների ներքին օրէնսդրութիւնը։

Սկզբից Բուսատանը ցանկանում էր, որ կոնֆերենցիային մասնակցեն բոլոր պատուիրեանները և որ նա կայանայ Բրիւսելի մէջ, իսկ այժմ, պարզեանա կոնֆերենցիային մեծ պատուիրեանները պէտք է մասնակցեն, նա կրկի Բերլինի մէջ կը լինի։ Կոնֆերենցիայի ժամանակ, եթէ նա կը կայանայ, անպատճառ հարց կը բարձրանայ որ յանցաւոր փոքրերը թագաւորների և պաշտաւնական անձանց գէմ հասարակ յանցանքներ հաճրին։ Բացի այդ Բուսատանի այդ քայլ քաղաքական նշանակութիւն ունի։ Ֆրանսան բաւական գժտարանում է այդ հարցի պատճառով. եթէ նա կը մասնակցի կոնֆերենցիային հանրապետական ֆատատիցիաները անբաւականութիւն կը պատճառեն, հակառակ դէպքում Բուսատանը անբաւական կը մնայ։ Ֆրանսացիները կարում են, որ իրանց ֆատատիցիան այդ դրութիւնը կուրախացնէ Գերմանիային։ Միւս կողմից Բուսատանը հաշուել է, որ, եթէ սրանման պատուիրեանները բոլորովին չը մասնակցեն կոնֆերենցիային, գոնեա Բուսատանի, Գերմանիայի և Աւստրօ-Ունգարիայի մէջ համաձայնութիւն կը կայանայ, որ միջոց կը տայ այդ երեք պատուիրեանների նախկին գաղանագրութիւնը վերականգնելու։

Հոսմից ստացված տեղեկութիւններից երևում է, որ կոնֆերենցիան վիճելանալի մէջ կը կայանայ։

ԻՏԱԼԻԱ

—

Լրագիրների մէջ կարդում ենք հետեւեալ տեղեկութիւնները։ Ինչ կողմից էլ նայենք միջազգային գործերի արշաւանքին ցանելու վրա, կը նկատենք, որ նա յարմար ժամանակին չէ սկսված։ Դեռ յայտնի չէ, թէ այդ արշաւանքը կազմակերպ հանգամանութիւնը Աւժիրիայի մէջ, կամ կապացուցանել միջազգային գրեանատրական կազմակերպութիւնը այժմեան դէպ, միայն ամենքը նախատեսում են, որ միջազգային գործերի վերաբերութեամբ այդ արշաւանքը աւելի կը վնասէ Ֆրանսիային, քան թէ նրան օգուտ կը տայ։

Եթէ Ֆրանսան առանց արգելքների հանդիպելու մինչև անգամ գրաւել ցանելը, նա չափազանց կը գոյութիւն խանգարելու, որ ոչ թէ միայն չի հաշուի ցանելը Ֆրանսիայի հետ միացնելու իրագործութեան հետ, այլ և թոյլ չի տայ Ֆրանսիային գերաիշատագ դիրք ունենալ պատմական Կարթագենի երկրի վրա։

Տունիսը խաղալիքի համար ոչ թէ այնպիսի երկիր է, որքան նա պէտք է պաշտպանել այնտեղ գտնուող քան հազար իտալացիների առեւտրական և երկրագործական շահերը, նա ոչ թէ միայն կապված է այդ երկրի հետ առեւտրական և արդիւնաբերական կապերով, այլ նա աշխարհագրական այնպիսի դիրք ունի, որ խաղալիքին վտանգ կը սպառնայ, եթէ նա անցնի մի այլ հզօր պետութեան ձեռքը։ Ցանկանալով պահպանել մեծ պետութեան նշանակութիւնը և իր միջազգային յարաբերութիւնների ազատութիւնը, Իտալիան չէ կարող թոյլ տալ, որ իր եռանը մի մեծ ծովային պետութիւն լինի։ Հասկանալի է, թէ Ֆրանսան միշտ ասում էր թէ ընդունում է իր հետ խաղալիքին, իր բնական այդ դաշնակցին, եթէ նրան այդպիսի անասունի դրութեան մէջ դնէր։ Մի ժամանակ հանգամանքները այժմ դարձեալ սասանում են Ֆրանսիայի դէմ և գրանով անբաւականութիւն են պատճառում իրանց թագաւորին և միներներին, որոնք յոյս ունէին, որ միջազգային արշաւանքը ասանձին միտ չի հասցնի խաղալիքի շահերին։ Խաղալիքի լրագիրները չափազանց դրգռած են Ֆրանսիայի դէմ։ Խաղալիքի „Riforma“ լրագիրը նկատում է, որ Ֆրանսացիների արշաւանքը խաղալիքին ամեն կողմից պատճառում է միտ և սպառնում է ինքնարկում։ Մինչև անգամ Ֆրանսիայի պաշտպան խաղալիքի լրագիրները նկատում են, որ Ֆրանսան, միասնաբար իր բնական դաշնակիցների դէմ գործելով իր բնական դաշնակիցների դէմ, հարց է հարուցում և հզօր պետութիւն լինել, բայց մի այդ ամենայն։

Ամենից շատ այդ միջոցներից պէտք է փոխենայ Ֆրանսիան հանրապետութիւնը, որ յոյս ունի մի ժամանակ վերադարձնել վերջին պատերազմի ժամանակ իր կորցրած նահանգները և դրանով ապրիլ և տալիս գերմանիային ուշադրութիւն դարձնել Ֆրանսիայի պատերազմական ցոյցերի վրա։

ՆԱՄԱԿ ԳԵՐՄԱՆԻԱՅԻՑ

—

Բերլին, 25 տպրիլի

Գլխաւոր հարցեր, որոնք զբաղեցնում են գերմանական հասարակութիւնը ներքին քաղաքականութիւնն են վերաբերվում, կամ հասարակական են։ Իշխան Բիսմարքի գէմ աւելի և աւելի դառնացած կերպով են վերաբերվում մինչև անգամ չափաւոր ազատական կուսակցութիւնները։ Նրա անխնայ և ինքնակամ վարմունքը Բարեսազգի վերջին նիստերին ներկայացրած նոր օրէնքների հարցերի մէջ սասանի վրդովեցնում են ամենքին, բայց նրա անկախ և անշահասէր բնաւորութիւնը, այնու ամենայնիւ, շատ պաշտպաններ է պատրաստում նրա համար։ Լսածներ կարելի է ասել որ առանց բացառութիւնների ոչ թէ միայն ամեն մի քաղաքական մարդ, այլ և սովորական կուսակցութիւններ պատրաստ են ամեն բան նրա կողմն անցնելու, եթէ նա նրանց մի քաղցր խօսք ասի, մի ժպիտ տայ, նրանց գէպի իրան ձգի։

Իշխան Բիսմարքի հանգամանութիւնը Բերլինի քաղաքային վարչութեան հետ այն հարցի առթիւ, որ նրա վրա գրվեցաւ քաղաքի կողմից, շատ ազատուել գրեց, մանաւանդ որ քաղաքի ներկայացուցիչները մոռանալ բարեցին այն մեծ գործարանների գէմ, որ իշխանը բարձեց նրանց գէմ, թէ գրանք առաջացել կուսակցութիւնը պատկանելով, իբր թէ գիտամարդ ուզեցին նրան, իրանց հանգամանքին, անշահ բարեր հարկաւորութիւնը ենթարկելու։ Գործը վերջացած է և իշխան Բիսմարքի ենթարկվեցաւ, եթէ նորից չը անի գործը և չը դիմի դատաստանին մի գանգատով Բերլինի քաղաքային վարչութեան դէմ։

Ուրիշ հարցերից հետաքրքիր է որ անընդհատ, կամ աւելի լաւ է ասել՝ ժամանակ առ ժամանակ հրատարակ են գալիս նոր սկանդալներով լի անցքեր հանգամանական չարժման մասնակցող կուսակցութիւնների միջից։ Նորերումս հանրահռչակ կուսակցութիւնների ղեկավարներից հրէաներ՝ գոլորշի Լիբնեարդ Ֆրոմերի և նախկին գլխաւորական Ֆոն Շրատեր իրար գուել (մենամարտութիւն) հրաւիրեցին, բայց երբ առաջինը հրաժարվեցաւ, երկրորդը մի կուսակից վկայ իր հետ ասաւ Ֆրոմերի առնը և այնտեղ յարձակվեցաւ անպատակի կերպով իր տիրոջի վրա և շատ վատ ծեծեց նրան։ Հանրահռչակները շատ տխրել են այդ ամենայնի անցքի պատճառով և քիչերը կարծ տրին, բայց նրանց հանգամանքներից շատերը մինչև անգամ այդքան խիստաւոր անցքերից օգուտ չը քաղեցին, որ ուրախանան հանգամանքների բռնակի մէջ ծագած երկպառակութիւնների մասին։

Հանրահռչակ ամենայնի չարժումը իր պատգամները բերեց։ Այս օրերս Գոգոն նահանգի մի երկու գիւղերում քրիստոնեաները յարձակվեցան հրէայ բնակիչների վրա, ջարդ տուեցին նրանց և քանդեցին հրէաների մի քանի տները։

Անդրէաս Աբրամեան

ԹԱՒՈՆ ԼՈՒՐԵՐ

Անցեալ դարու Ֆրանսիայի երեսի բնակիչ Բիֆֆոնի մասին հետեւեալն են պատմում.— Նա բաւական ծոյլ մարդ էր և մի և նոյն ժամանակ սովորութիւն ունէր երեքը քնելու, այնպես որ պարապելու համար ժամանակ քիչ էր մնում նրան։ Ինչպան էլ նրա բեգ ծառայ Յոսէֆին ստիպում էր ուղղել իր պարտքին, բան չէր գտնում մինչև ինքն, պարտը չարխասից յետ տարել իր վատ սովորութիւնից։ Բիֆֆոնը խոստացաւ իր ծառային, եթէ նրան կանչելուն ժամի վերջին վերկացնել իրան, ամեն անգամի համար մի ոսկի տայ։ Մրուս որ Յոսէֆը ուզեց վեց ժամին սենեակ գարթնեցնել իր պարտնին, բայց ի զուր, նա հայհոյեց որքանատ կերը. պահ իր ծառային և երկրին քանդ մինչև իր սովորական ժամանակը։ Միւս որ նոյնը կրկնվեցաւ. մի որ Բիֆֆոնը գիտեց իր ծառային ասելով «Բարեկամ, քեզ ամենասանդն էլ ի զուր անցաւ, իմ ժամանակը էլ զարձեալ կորաւ. գաս չեմ իմանում ինչպես գործդ ասում ասենս, մի մասոյդ որ միշեն ինձ անհոգեցնց չը վերկացնես, ինձ հանգիստ չը պէտք է թողնես. ինչպան էլ ես բարկանամ»։ Միւս առաւօտ Յոսէֆը անարգում էր գէպի իր պարտը և չը նայելով նրա բարկութիւնը, նրա ապաշանքներին չը վերցնելով նրան գլուխ իր քունը. ծառան սարեցց երեսի բնակիչին վերկենալ սովորական ժամանակից վաղ։ Ինչի մի որ ստիպեցաւ չարտանելով, ծառան յետ սարեցրեց իր պարտին երկար քնելուց և ինքն էլ սասցաւ խոստացած վարձատրութիւնը։ Վերջը Բիֆֆոնը խոստովանում էր իր բարեկամներին.— «Իր պարտական եմ իմ պատվանների գանձ սասելով իմ խնդ Յոսէֆին»։

* * *

Խաղալիքի պարլամենտի մէջ մեկ անհասարակ տեսարան է պատահել։ Դեպուտատներից շատերը վարում արդեն նկատում էին որ նա խանգարում է քաղաք նրանց վերաբերեալ գրգռանների քանակը փոքրով կամ բարձրաձայն անհասանում էին, կամ կիսով չափ թեթեւանում էին։ Նախագահները սկսեցին դիտել և ասին այս օրերս գոյը բանվեցաւ նոյն իսկ այն ժամանակ, երբ նա մի վերջինի գրգռանից հարիւր լիրա էր հանում։ Յայտնվեցաւ որ այդ գոյը պարլամենտի դեպուտատներից մէնն է։ Նախագահ Ֆարիեին այդ դէպքի մասին տեղեկացրեց վարչութիւնը։ Ցանցանը գոյեղ դեպուտատը, ինչպես երեւում է հոգեկան հիւանդութիւն ունի։

* * *

Յայտնի գրող, Տոմաս Կարլայլի թոռան կամ հանգեցեալ է՝ որ նա յոգատ իր հարստ և հարստ ազգկոյ թոռել է 33,000 ֆունտ սարլինգ փող, մի տուն Լանդանում և մի գիրքա Շոտլանդիայում։ Իսկ իր ժամանակը, գրատունը և մի քանի ուրիշ անձնական բաներ նա թողել է իր բարեկամներին։

* * *

Ֆրանսիայի ժողովրդական լուսաւորութեան մինիստրութիւնը այս օրերս ձեռնարկեց մի շատ օգտակար գործի։ Մինչև այժմ Ֆրանսիայում չը կայ մի այնպիսի հրատարակութիւն, որտեղ գեղեցկագրի ուսանելիութիւնները այն բոլոր գիտական հետազօտութիւնների մասին, որոնք կատարվում են ամբողջ Ֆրանսիայում։ Այդ գիտաւորութեամբ շուտով հրատարակվելու է մի ամսագիր «Revue des Sciences» վերնագրով։ Մինչև էջերի խմբագրութեամբ։ Ամեն ամսուայ գիտական հետազօտութիւնների մասին, որոնք կը կատարվեն Ֆրանսիայում, այդ հրատարակութիւնը պէտք է տեղեկութիւն տայ հատարակութեան։ Բնչպան կարելի է ընդարձակ ձեւով, որպէս զի ընթերցողը կարողանայ գիտական գիւտերի և գանազան հետազօտութիւնների մասին պարզ գաղափար կազմել։

«ՄՇԱԿԻ» ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԻՑ

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 27 տպրիլի։ Եկեղ պարսկական արտաքոյ կարգի դեսպանը ընդունվեցաւ։ Մեծ Իշխան Միխայիլ Նիկոլայեվիչի մօտ։

ԿԻԵՎ, 26 տպրիլի։ Գոգոլի մէջ ծեծում են հրէաներին, գորգերը հանգստանում են անկարգութիւն անողներին։

ՎԻԵՆՆԱ, 26 տպրիլի։ Ուրբի հրաւէր տուաց պատից գնալ Հոամ Վասիլիանի և Բուսատանի մէջ գաղնագրութիւնը սաստրելու օրվայ համար։

ՍՈՖԻԱ, 26 տպրիլի։ Շուտով պէտք է պատահեն պեռատան շատ մեծ գրժտութիւններ, որոնք սպառնում են գնչեցնել ի Տէր Հանգուցեալ թագաւորի հիմնած ամբողջ կազմակերպութիւնը։ Երկու պեռատութիւնների ներկայացուցիչները Բաղգարիայի մէջ գոգաց բացարձակ խարհրդ են տալիս իշխանին գնչեցնել այժմեան կազմակերպութիւնը։ Ազգասէրները գատ նշան են համարում Կուսանների գնալը և Իսարոֆի այսպէս հանելու ուշանալը։ Ամենը պատրաստվում են յուսահատ կուիւ համար։ Այժմեան պեռատան կազմակերպութեան դէմ գոյացաց միութեան կազմ նամիկները մտադիր են հիմնել մի բարձր ժողով, որին իր մասնակցեն տարբերներ։ Մտադիր են փոխել 5 տարով, բայց որոշ նախագիծ չը կայ։ Ազգասէրները մեծամեծները պատրաստվում են գնչեցնել այն շինութիւնը, որ կառուցված է Բուսատանի ատաղին գոնի գնով։ Այդ նպատակով հնարված է բոլորատան նիհիլիզմը։ Մի ամսից յետոյ Բոլորտիքի պեռատան ազատ կազմակերպութեան միտքը կը մնայ։

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 27 տպրիլի։ Գեռատան բանկի 5% տարեկան տարեցին շրջանի արժէք 97 ր. 75 կ., երկրորդ 94 ր. 62 կ., երրորդ 95 ր., չորրորդ 94 ր. 75 կ., ներքին 5% տարեցին փոխառութեան տարեկան արժէք 226 ր. 50 կ., երկրորդ 220 ր., արեւելեան տարեցին փոխառութեան տարեկան արժէք 96 ր. 87 կ., երկրորդ 93 ր. 62 կ., երրորդ 93 ր. 62 կ։ Գուսաց 1 բոլոր Լանդանի վրա արժէ 24,75 պենս, ասուաց 100 ր. Համբուրգի վրա արժէ 211 մարկ 75 պֆ., փարիզի վրա արժէ 261 ֆրանկ 12 սանտիմ։

ՍԵՓԱԿԱՆ ԹՂԹԱԿԻՑՆԵՐԻՑ

Կ. ՊՕԼԻՍ, 27 տպրիլի։ Մինչեալ ընկերութեան փարատութիւնը փոխվեցաւ։ Գոհատար փեշտամարդնան նախագահ ընտրվեցաւ։ Այդ կազմակերպութեամբ ընկերութիւնը գեղեցիկ տարաստ է խոստանում և երկարութիւնը Հայաստանում կընդունի այսուհետև արուեստագործական և խիստ գործնական ուղղութիւն։ Մանրամասնները նամակով։

ՂՈՒԲԱ, 27 տպրիլի։ Այսօր 4 ժամին երեկոյեան մեծ բազմութիւն կազմեցաւ գործարանների փոքրիկներ փոխելու քաղաքային բանտից։ Նրանցից 17 հոգի ազատվեցան, 4 երեխեն բանվեցան, իսկ 33 հոգի կարոտացան փոխելու։

Խմբագիր—հրատարակող ԳՐԻԳՈՐ ԱՐՄԷՌԻՆԻ